

Večernik

Leto III. (X.), šte. 188

Maribor, sreda 21. avgusta 1929

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Večja mesečno, prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Dogodki v sosednji Avstriji

So od nedelje sem predmet živahnih razprav v avstrijskem, pa tudi v ostalem svetovnem časopisu. Težki spopad med dvema strankarsko-bojnima organizacijama v Sv. Lovrencu nad Gradcem, med nacionalističnim Heimwehrom in socialno-demokratskim Schutzbundom, pri katerem je bilo nekaj mrtvih, več težko in mnogo lahko ranjenih in kjer se je tudi pokazalo, da sta obe organizaciji dobro oboroženi ne le z revolverji, ampak čisto po vojaško celo z manihercami in strojnimi, je zbudil pozornost tudi pri onih, ki dozdaj niso posvečali posebne pozornosti alarmantnim vestem o bližajoči se državljanski vojni v Avstriji in tudi ne donovnim razkritjem o tajnem oboroževanju obeh gori navedenih organizacij, ki obe zatrjujejo, da ste samo obrambni. — Atmosfera v Avstriji je bila vkljub navideznu miru že dolgo časa prenasličena elektrike. Ostro si stojita nasproti dva tabora: delavsko-republikanski in meščansko-kmetški. Oba sta prilično enako močna. Vsakemu poznavalcu razmer je bilo jasno, da mora prejalisej priti do obračuna med obema taboroma in sta oba tudi ta obračun že dolgo napovedovala. Da-li je nedeljski incident že začetek tega velikega obračuna ali ne, da-li se bo kancelarju Streeruwitzu posrečilo še s kako koncentracijsko vlado dogodke spraviti v tok pomirjenja ali ne, vse to je danes še negotovo. Vendar je zelo verjetno, da za enkrat niti obema sovražnima taboroma še ne bi bilo dobrodošlo, da bi se sovražnosti v obliki državljanske vojne, medsebojnega pokolja nadaljevale.

Na obeh straneh se kažejo še silno borbene: socialni demokrati so v seji svojega vodstva na Dunaju sklenili, da se mora posebna pozornost posvečati ojačitvi Schutzbunda, poveljstvo Heimwehru pa je na svoji seji sklenilo, da bo s posebnim proglasom pozvalo narod k miru in razboritosti, da bo pa v stalni pripravljenosti in da se ne bo strahilo tudi skrajnih sredstev, ako bi se izkazalo, da je državna oblast brez moči.

Nas bi stvar kot interna zadeva avstrijske republike dalje ne zanimala, ako bi ne prihajalo v poštev dvoje: prvo, da smo kot najbližji sosedje zlasti onih delov avstrijske republike, kjer ste obe organizaciji silno močno razviti, zlasti pa nacionalno-šovinistična Heimwehr, nedvomno močno interesirani na razvoju notranjih prilik v tej državi. Drugo pa: vsem nam je še živo v spominu, da so bilo pred nekaj meseci iznešene izredno težke obtožbe proti Heimwehrovcem in o njih oboroževanju. Zelo pozitivno in odločno so se takrat iznašali podatki o tem, da Heimwehr ob vsej naši severni meji ustvarja bojne pozicije, da zbira municijo in drugi vojni material in jih kopiči v skladiščih ob meji, da se torej z eno besedo resno pripravljajo na nekaj, kar bi moglo zaneviti nov požar med obema sosednjima državama. Vse te fdiitve so bile iznešene na podlagi konkretnih dokumentov, in moramo reči, da izjave odgovornih činiteljev avstrijske države, ki so sa-

Nemški kolos odleti danes ponoči proti Ameriki

VSE PRIPRAVLJENO ZA START. — IZ TOKIJA V LOS ANGELES ČEZ TIHO MORJE. — PROGA JE DOLGA 9.700 Km.

TOKIO, 21. avgusta. Zrakoplov »Graf Zeppelin« bodo drevi ob 20. srednjeevropskega časa potegnili iz zrakoplovne hangarja v Kasumigauri, nakar bo takoj startal za nadaljevanje poleta okrog sveta.

Druga etapa, ki je dolga 9.700 km, leži med Tokijem in Los Angelesom. — Zračni kolos bo odplul iz japonske prestolice preko Havajskih otokov direktno proti Los Angelesu, Dr. Eckener računa s tem, da prispe v Ameriko v soboto

zvečer ali najkasneje v nedeljo zjutraj. Pregledovanje in preiskovanje motorjev na letališču v Hasumigauri je pokazalo, da so bili motorji popolnoma v redu, tako da ni bilo treba montirati nobenih novih, v Tokiju že pripravljenih rezervnih motorjev.

Po najnovejših poročilih vlada nad Havajskimi otoki zelo ugodno vreme, tako da bo mogel nemški zračni kolos absolvirati tudi drugo etapo poleta okrog sveta brez posebnih vremenskih težkoč.

Velike eksplozije in požari

SILEN POŽAR NA PARNIKU »PARIS«. — TRDNJAVA DOMNESTI PRI BUKAREŠTU ZLETELA V ZRAK.

PARIZ, 21. avgusta. Ogromen požar, ki je nastal v neki kabini tretjega razreda, je prekomorski parnik »Paris« v pristanišču Le Havre močno opustošil. Tekom ene ure je bil ves srednji del ladje popolnoma v plamenih. Šele po večurnem napornem delu pristaniških gasilcev se je posrečilo ogenj zadušiti. Reševalna dela je zelo oviral gost dim. Poštne vreče so k sreči rešili in jih odpremili preko Cherbourga v Newyork.

BUKAREŠT, 21. avgusta. V stari trdnjavi Domnesti pri Bukareštu je nastala v skladišču za medvojno municijo eksplozija, ki je trdnjavo popolnoma porušila. Mnogo hiš v predmestjih Bukarešta je močno poškodovanih. Eksplozije so se nadaljevale vso noč in je vsa okolica trdnjave polna eksplozivnih predmetov. V podzemskih skladiščih trdnjave so bile še velike množine municije v vrednosti več milijard lejev. V trdnjavi je bilo za časa eksplozije 90 mož posadke pod vodstvom enega stotnika in 2 oficijev. Koliko človeških žrtev je zahtevala katastrofa, še ni ugotovljeno, materialna

škoda pa znaša mnogo milijonov lejev. RIM, 21. avgusta. Pri Vidmu (Udine) je prišlo pri pakiranju razstrelivih snovi do eksplozije. Plamen je objel nato še v sosesčini se nahajajoče poslopje, kjer je bil spravljen smodnik. Enega delavca so potegnili izpod razvalin mrtvega, dočim sta bila hišni lastnik in negov sin le lažje poškodovana.

LLOYDMINSTER, 20. avgusta. Silen požar je vpepelil ves trgovski del mesta. 26 poslopij, med njimi poštni urad, dva hotela in dve bančni poslopji so postali žrtev požara. Skupna škoda se čeni na milijon dolarjev.

PARIZ, 21. avgusta. V Little Rocku v Zedinjenih državah je požar ponoči vpepelil eno največjih hotelskih poslopij. Šest oseb je zgorelo. 17 pa jih je bilo težko ranjenih.

VARŠAVA, 21. avgusta. V Voliniji je napravila strašna nevihta velikansko škodo. V okraju Lucku je strela zanetila ogenj, ki je vpepelil 16 poslopij. V neki vasi je tresčilo v neko kmečko hišo in so bile štiri osebe ubite.

Švicarski polet čez Atlantsko morje ponesrečil

CURIH, 21. avgusta. O švicarskem aeroplanu »Mlada Švica«, ki je pred dnevi odletel iz Lizbone proti Ameriki, manjka vsaka sled. Pred dvema dnevoma so videli letalo nad Azorskimi otoki, od tedaj pa nič več. Amerikanske vladne oblasti so že odredile vse potrebno, da se preišče obalno vodovje. Letalo ni imelo s seboj nobene radio-postaje, pač pa so imeli letalci s seboj gumijaste čolne.

Haaška konferenca pred razsulom

HAAG, 21. avgusta. Konferenca izvedencev ni dovedla do pričakovane uspeha. Angleška delegacija je še vedno proti sprejetju Youngovega načrta, posebno pa proti nerazmerno višjemu deležu Italije. Snowdena ni

mo objavili preiskavo, niso mogle vpiivati pomirjevalno. Dokler bo avstrijska vlada trpela, da se na njenih tleh morejo razne bojne organizacije, skoro bi rekli brez kontrole, oboroževati z mitraljezi in vojaškimi puškami in dokler bo mirno

omehčalo niti privoljenje malih držav v Youngov načrt. Da bi razmotale položaj, bodo države, ki so sklicale haaško konferenco, izročile danes popoldne Snowdentu nekako ultimativno noto, v kateri bodo Francija in ostale države stavile Angliji do skrajnosti idoče predloge. Ako bo Anglija odklonila tudi te predloge, potem pade vsa odgovornost za izjalovljenje na London. konferenca pa bi bila najbrže še danes zaključena brez rezultata.

Bitka pri Dalai Noru med Rusi in Kitajci

PEKING, 21. avgusta. Položaj na mandžurski fronti postaja vedno bolj napet. Dosedanji lokalni spopadi obmejnih straž se polagoma razvijajo vsled pritegnitve močnejših oddelkov v redne večje boje, deloma celo v koncentrične vojaške operacije. Pri večerajšnjih bojih pri Dalai Noru so imeli Kitajci 200 mrtvih, več sto ra-

gledala, da te organizacije s svojimi tajnimi arzenali ogrožajo našo mejo, je naravno, da bomo morali podobnim dogodkom v Avstriji posvečati večjo pozornost nego običajnim vaškim pretepom.

njenih in ujetih. Ruski železničarji, ki so še zaposleni na vzhodno-kitajski progi, izvršujejo sabotažna dejanja. Včeraj so bile uničene z razstrelitvijo kotlov zopet štiri lokomotive. Ruski napad na Dalai Nor je bil sicer odbit vendar so imeli Kitajci pri temu težke izgube.

Rudniška katastrofa

BEOGRAD, 21. avgusta. V rudniku Vrdci je včeraj pri eksploziji jamskih plinov izgubilo 10 delavcev življenje.

Šahovski veleturnir u Karlovih varih

Dve senzaciji: Vidmar poražen od Treybala, Bogoljubov od Johnerja.

Čimbolj se bliža turnir svojemu zaključku, tem večje senzacije prihajajo. Prvo razredni mojstri podlegajo drugorazrednim, Spielmann je že močno izmučen, le bivši svetovni prvak Capablanca gre energično svojemu cilju nasproti, tik za petami pa mu je genijalni Niemcovič. Naš velemojster dr. Vidmar je vsled večerajšnjega poraza v 17. kolu definitivno izločen kot kandidat za prvo nagrado in pride v poštev le še za tretjo ali četrto in še za te ga čakajo zelo težke borbe.

V 17. kolu je imel dr. Vidmar za nasprotnika Čehoslovaka dr. Treybala. Pri opoldanskem odmoru je predlagal remis, ki pa ga je dr. Treybal odklonil, nadaljeval naprej energično svoj napad in Vidmarja po 56. potezah porazil. Dr. Vidmar je sicer vložil protest, češ da je nasprotnikova ura pri 44. potezi stala in bo o reklamaciji sklevalo še razsodišče, vendar pa gotovo ne bo uvaževana, ker je bil protest vložen prepozno. Dr. Vidmar je s tem doživel svoj drugi poraz, čaka ga pa še tretji, namreč v prekinjeni igri z dr. Beckerjem.

Veliko presenečenje je vzbudil tudi težek poraz Bogoljubova, ki je doživel na tem turnirju že velika razočaranja. Včeraj ga je po 70. potezah porazil Johner, ki je tudi že dr. Vidmarja prisilil k kapitulaciji. Bogoljubov se bo moral sedaj s težavo boriti vsaj za kolikor toliko časten placement.

Capablanca je gladko porazil Gilga, Tartakower, Menšikovo, Grünfeld, Marshalla, Mattison, Saemisch, Yates, Thomasa.

Remis so končale partije: Euwe - Spielmann, Becker - Maroczy in Niemcovič - Colle. Spielmann je izvojeval v drugi polovici turnirja dosežaj še samo eno zmago, doživel pa je že dva poraza.

Partija Canal - Rubinstein je bila prekinjena v boljši poziciji za Rubinsteina.

Stanje po 17. kolu: Capablanca in Spielmann 12, Niemcovič 11 in pol, dr. Vidmar 10 in pol (1), Grünfeld 10, dr. Euwe 9 in pol, Rubinstein 9 (2), Bogoljubov in Maroczy 9, dr. Becker 8 in pol (1), dr. Tartakower, Mattison in Colle 8 in pol, Canal 8 (1), dr. Treybal 8, Johner 7 in pol (1), Saemisch 7 in pol, Yates 7, Marshall 6 in pol, Gilg 6, Thomas 4 in Menšikova 3.

Danes bodo odigrane samo vse viseče partije.

Kratki lasje.

Mož: »Prepovedujem ti z vso odločnostjo, da bi si dala porezati lasje brez mojega dovoljenja!«

Žena: »Ali si ti morda vprašal mene za dovoljenje, ko si pokrtil svojo plešo z drugimi lasmi?«

Planet Uran in njegove lune

PRVI PLANET, KI GA JE ODKRIL KULTURNO ČLOVEŠTVO. — POJASNJENE IN SE NEPO JASNJENE SKRIVNOSTI.

Vsi planeti našega solnčnega sistema tazen malih planetoidov, katere smo doslej opisali, so bili znani že prastarim narodom. O njih so se našli zapiski že pri Kaldejcih, Asircih, Babiloncih, Egipčanih itd., a vse do l. 1731. Človeštvo ni vedelo, da planet Saturn ni zadnji med telesi, ki obkrožajo naše sonce. Pred Kopernikom so bili zvezdoslovci celo prepričani, da Saturn ni samo zadnji planet, ampak da je tudi zadnje nebesno telo na meji neskončnosti in so ga zaradi tega in zaradi obroča označevali s kačo, ki se lovi za lastni rep. Omenjenega leta pa je astronom Herschel podaljšal razsežnost solnčnega sistema za polovico, čeprav je na novo odkrito zvezdo napačno smatral za komet. Šele znameniti Laplace je ugotovil, da je ta »nova« zvezda pravi pravcati planet in mu je dal ime Uran.

Planet Uran kroži okrog sonca v povprečni razdalji 1919 astronomičnih enot ali z drugimi besedami: oddaljen je od sonca za 2 milijardi in 869 milijonov kilometrov. Za enkratno svojo pot krog sonca potrebuje nič manj kakor 84 let in 7 dni. Tako dolgo je torej eno Uranovo leto. S prostim očesom je Uran komaj videti in to je glavni vzrok, da poprej človeštvu ni bil znan, v daljnogledih pa izgleda kot ploščica medle zelenkaste barve. Njegov premer znaša 57.600 km in je tedaj nekako štirikrat večji kakor je naša zemlja. Dasiravno je tako Uran znatno manjši kot sta Jupiter in Saturn, je vendar še vedno večji kakor katerikoli »notranji« planet, h katerim prištevamo, kot smo rekli Merkurja, Venero, našo zemljo in Marsa.

Snov, iz katere je planet Uran sestavljen, tehta le 0,23 naše zemlje, torej je njegova gostota približno enaka oni planeta Jupitra, iz česar bi se dalo sklepati, da se tudi on nahaja še v nižjem razvojnem stadiju. To potrjuje tudi dejstvo, da se zelo hitro vrti krog svoje osi ter rabi za enkratni obrat samo 10 ur in 45 minut. Kar pa je na njem najbolj zanimivo, je to, da se ne vrti tako kakor naša zemlja in vsi drugi doslej opisani planeti od

zahoda na vzhod, ampak od vzhoda na zapad, kar pomeni, da vzhaja sonce za eventuelne njegove prebivalce na tisti strani, kjer pri nas zahaja. Ker je pokrit z gostimi oblaki, iz česar se da poleg ugotovitev s pomočjo spektralne analize sklepati, da je obdan z zelo gosto atmosfero, astronomi njegove površine doslej še niso mogli proučiti. Samo od časa do časa se dajo na njegovi ploskvi ugotoviti temnejši in svetlejši pasovi, ki tečejo vzporedno z ravnikom in so tedaj euake strukture kakor oni na Jupitru in na Saturnu.

Kakor vse »zunanje« planete, tako obkrožajo tudi planet Uran mnoge lune, a znane so nam doslej samo štiri, in sicer so to: Arijel, Umbrijel, Titanija in Oberon. Prvi dve sta manjši, drugi zunanji dve pa večji; največja je tretja, t. j. Titanija, ki meri v premeru približno 900 km in je torej malone štirikrat manjša kakor naša zemeljska. Prva, Arijel, je oddaljena od planeta 202.000 km in potrebuje za svojo enkratno pot krog središča 2 dni 12 ur in 39 minut; Umbrijel je oddaljen 285.000 km in znaša njegov obkrog 4 dni 3 ure in 28 minut; največja Titanija se vrti krog planeta v razdalji 464.000 km v 8 dneh, 16 urah in 56 minutah, dočim je poslednji, Oberon, oddaljen že 620.000 km in potrebuje za to pot 13 dni, 11 ur in 7 minut. Vse te štiri lune pa se vrtijo krog planeta narobe, to se pravi od zahoda proti vzhodu, skrivnosti tega svojevrstnega kroženja pa astronomi doslej še niso mogli razvozlati.

Kakor rečeno, je zelo verjetno, oziroma skoraj gotovo, da ima planet Uran še več lun, ki pa so gotovo tako majhne in tako v njegovi bližini, da jih z naše zemlje niti z najmodernejšimi pripomočki ni mogoče zaznati. Ker je Uran tako ogromno oddaljen od nas, je razumljivo, da o njem ne vemo ničesar razen tega, kar smo v tem članku omenili. Njegovo bistvo, njegovo stanje, njegova površina in vse drugo so nam nerazjasnjive skrivnosti, katerih morebiti nikoli ne bomo mogli razjasniti in doumeti.

Preokret v sporu za Belje?

Znana je tožba, ki jo vodi bivši avstrijski nadvojvoda Friderik Habsburg proti naši državi radi zaplembe veleposestva Belje. Vprašanje Belje je zainteresiralo vse naše vodilne pravniške in diplomatske kroge, ker je z ozirom na materijalno stran stvari silno težko vprašanje. Vršila so se pogajanja med zastopniki naše in madžarske vlade, in Madžarska je končno celo vprašanje iznesla na seji Sveta Društva narodov v predzadnjem zasedanju. Ob tej priliki je bilo sklenjeno, naj zainteresirani državi uredita svoj spor potom direktnih pogajanj. Pričela so se diplomatska pogajanja med našo in madžarsko državo. Toda Madžarska je uborno vztrajala na zahtevi, da se mora Belje vrniti nadvojvodi Frideriku. Sedaj pa poroča zagrebški »Obzor« iz Budimpešte, da je nastal v vprašanju značilen preokret. Dočim je naša diplomacija stala doslej na bazi mrtvih črk trianonske pogodbe, se je postavila sedaj na osnovo madžarske zakonodaje. Iznesla je nedvoumne dokumente, s katerimi je dokazano, da je nadvojvoda Friderik užival Belje ne kot privatna oseba, ampak kot nadvojvoda habsburško-lotariški in kot član avstro-ogrskega kraljevskega doma. Na ta način ima Jugoslavija pravico, da si v smislu trianonske pogodbe prisvoji to posestvo. Nedvomno je, da bo Madžarska pravdo izgubila, ker so vsi njeni argumenti že ovrženi. Vprašanje pride v septembru na sejo Sveta Društva narodov. Jugoslovanski obrambni sodnik dr. Subotič bo zahteval, da se mora vprašanje rešiti pred mednarodnim razsodiščem v Haagu, ki bo na podlagi dokumentiranih dokazov moralo zavreči tožbo nadvojvode. Izid tega procesa bo privedel do pomembne važnosti ne samo za našo državo, ampak zlasti tudi za Češkoslovaško, Rumunsko in Poljsko, ki bodo lahko izkoristile našo argumentacijo v svojih sporih.

Zagonebni roparski napad

Najboljši londonski detektivi se trudijo, da bi pojasnili zagonebni roparski napad na bogatega Amerikanca Filipa Eatona, ki so ga našli v soboto v njegovi sobi razreženega po obrazu in na vratu ter so ga nezavestnega prepegljali v bolnico. Ko je prišel za trenutke zopet k zavesti, je pripovedoval, da ga je v spanju napadel neki možki. Ko se je hotel braniti, je neznanec vzel iz žepa britev in navalil z njo na njegovo glavo. Kmalu nato se je, ves oblit s krvjo, zgrudil nezavest na tla. Ropar mu je vzel 700 dolarjev gotovine, obleko in kovčeg, dočim je britev, s katero ga je napadel ter svojo staro in zamazano obleko pustil na kraju svojega zločina. Eaton je dalje izpovedal, da je napadalca spoznal na cesti in ga je povabil na kosilo k sebi. V zahvalo ga je neznanec potem oropal in ga še skoro umoril. Policija dosedaj še nima nobene sledu za zločincem.

Poroka v kopalni obleki.

V mestnem uradu mesta Antibes v Franciji bi se morala v soboto vršiti civilna poroka Maurica Chalona iz Carigrada z Američanko Hildo Erlich. Uradnik je čakal v črni suknji s pisano pentljo okrog prsi, ko so se nenadoma odprla vrata in sta vstopila ženin in nevesta na veliko začudenje vseh navzočih v spremstvu prič in svatov v kopalnih oblekah v sobo. Na vprašanje uradnika, ali gre morda samo za slabo šalo, sta ženin in nevesta ljubeznivo odgovorila, da sta zato prišla v kopalni obleki k poroki, ker vlada naravnost neznosna vročina in pa zato, ker hočeta preživeti medene tedne v obmorskem letovišču. Tudi ne moreta razumeti, zakaj ne bi smela priti k poroki v kopalni obleki. Uradnik, človek modernih nazorov, je takoj razumel situacijo in nenavadni parček poročil.

Kavalijski vlomilec in stražnik

V Varšavi je nenavadna tatinska komedija, ki se je pripetila v petek, še vedno predmet splošnega razgovora. Odvetnik dr. Markowski je opazil ponoči luč v svoji delavnici. Oborožil se je takoj s samokresom in odšel v sobo. Tamkaj je našel zelo elegantno oblečenega moškega, ki je ravno vrtal v železno blagajno. Ko je vlomilec opazil pred seboj lastnika stanovanja, je stopil z razprtimi rokami pred njega in smehljuje rekel: »Stavil sem z nekim svojim prijateljem, da bom splezal na neko fasado in vdrl v stanovanje. In usoda je izbrala za ta moj načrt ravno vašo hišo. Toda sedaj vas ne maram več motiti in bom zapustil hišo po isti poti, kakor sem prišel v njo!« Vlomilec se je pričel nato pomikati proti vratom. Toda dr. Markowski, ki si je bil čisto na jasnem, da ima pred seboj drznega vlomilca, je naperil proti njemu samokres, mu zaukazal, da se ne sme niti premakniti, sam pa je hotel telefonično poklicati policijo. To priliko je uporabil neznanec, stekel na balkon, skočil na okno in potem iz drugega nadstropja v globočino. Baš v tem hipu je prišel mimo neki stražnik, ki je bil na patrolnem obhodu. Razprostrl je svoje roke, da ujame dozdevnega samomorilca. In res mu je padel vlomilec naravnost v naročje. Oba sta padla na tla, ostala pa sta nepričakovano popolnoma nepoškodovana. Na policiji so potem dognali, da je elegantni gospod nikdo drugi kot sloviti vlomilec Josip Zakrewski, ki ga je varšavska policija zaman zasledovala že dolge mesece.

Kaj je našla sovjetska ekspedicija na zemlji Franca Josipa?

Z ledolomca »Šjedova« ki se je vsedel pri zemlji Franca Josipa v Severnem morju, so prispel vest, da člani polarne ekspedicije nadaljujejo svoja raziskovanja. Del ekspedicije je prehodil doslej nepreiskane kraje in prodrl do rta Flora. Ekspedicija pod vodstvom polarnega raziskovalca Šmidta se je vrnila vsa onemogla. Na otoku so našli dve napol porušeni zgradbi, ki jih je l. 1904. postavila ameriška ekspedicija iz desek in vreč. Ne ve se, kdo je zgradbe porušil. L. 1914. je na tem mestu ruski parnik pustil rezerve hrane in razno orodje in material, pa je tudi to vse raznešeno. Na vse strani so razmetane zarjavele škatle angleških konzerv, deli železnih predmetov in večja količina kave in čaja. Na veliki, goli pečini je zapisano z ruskimi črkami: »Meja 1914. leta.« V bližini porušeni zgradbi je granitni spomenik, postavljen trojici tragično poginulih mornarjev italijanske jahte »Stella Polare«. V metalni vreči poleg spomenika so našli strohnela pisma vseh potnikov, ki so bili na tem otoku. V zadnjem letu so bili tam Amerikanci, Italijani in Španci. Med ostalimi relikvijami je tudi vizitka Amerikanca Boida, ki je na Floro priplul l. 1928. na jadrnici »C. 6«. Ruska ekspedicija je našla tudi desko z zgodovinskimi beležkami italijanske ekspedicije, ki je na zemljo Franca Josipa prišla l. 1890. pod vodstvom abruškega vojvode. Tam podpisani so pustili beležko: »Vedno bomo spoštovali spomin junaka Arktike.« Ruska ekspedicija končuje svoje poročilo z opozorilom, da na otoku Flori ni nobene hrane in nobenih rezerv. Tudi nobena nova ekspedicija ne sme več tam računati na kako zatočišče in druge potrebne stvari.

Ženo izgubil in stanovanje pozabil.

Ta nenavadni dogodek, ki priča o skrajni pozabljivosti in raztresenosti, se je pripetil te dni na Dunaju. V Marienhilferstraße je policija ustavila 53letnega madžarskega državljana Josipa Gerema, ki je blodil naokrog po mestu. Pri zaslišanju na policijskem komisariatu je izjavil, da je dan poprej prišel s svojo ženo iz Amerike. Čim je izstopil na kolodvoru, se mu je žena v gnečji izgubila in pozabil je obenem tudi naslov stanovanja nekega svojega sorodnika, ki ga je povabil za par dni k sebi.

Sport

Desetletnica SK Ptuja

Letos je poteklo deset let, odkar je bil ustanovljen v centru Ptujkega polja sportni klub Ptuj, čigar člani tiho in mirno zasledujejo pot, ki so si jo začrtali za dosego svojega vzvišenega cilja.

Težko je bilo stališče kluba v tako izrazito malomeščanskem provincijalnem mestecu, kakor je Ptuj. Nihče ni gledal prijazno one peščice, ki je ustanovila sportni klub. Ti pionirji pa se niso ustrašili. Neomajno so nadaljevali začrtano pot in tako pripeljali svojo barčico do prvega decenija.

Sprva edini odsek je bil seveda nogometni. Skoroda ves odbor je aktivno sodeloval. Prvi uspehi proti celjskemu Red Starju 3:1 in vojaškemu teamu 2:0 so podžigali člane in jih navduševali za nadaljevanje pričetege dela. Glavna ovira so bile gnotne težave. Iz te zadrege si je Ptuj pomagal z družabnimi prireditvami, dokler mu ni priskočil na pomoč klubov mecen g. Sonnenschein, ki je iz lastnih sredstev obdržal novorojenčka pri življenju. Iz hvaležnosti so ga člani, ko je zapustil Ptuj, izvolili za častnega člana.

Leta 1922. se je klubovemu vodstvu posrečilo pridobiti sportni prostor. Šele s tem je bil klubu zasiguran nadaljni obstoj. Gospod Osenjak, čigar glavna zasluga je bila pridobitev igrišča, je bil v zahvalo izvoljen za častnega predsednika. Od tega leta dalje je delovanje kluba bilo zelo živahno. L. 1924. so ustanovili lahkoatletski odsek, ki je danes glavna opora kluba in po zaslugi gg. Scharnerja in Zamude eden najmočnejših v vsej Sloveniji. Nogometno moštvo je l. 1925. igralo z BAC 0:3, z GAK 1:3 in s Kaufmannscher SC iz Celovca 1:2. V prvenstvu je proti prvaku oblasti Maribora doseglo dvakrat remis 2:2 in 4:4. V 10. letih je prvo moštvo odigralo 195 tekem. Trenutno je sekcija v krizi, ki pa jo že preživlja, tako da bo SK Ptuj v jeseni zopet nastopil. Tudi hazeno so Ptujčani ustanovili. Njihova mlada družina, ki je odigrala 43 tekem, je dosegla lepe uspehe. V zadnjih treh letih je klub ustanovil še kolestarsko sekcijo, čije član Joško Ramšak je dosegel prvenstvo Slovenije, tenisodsek, zimsko sportni odsek, ki je privedil letos prve smuške tekme v Ptuj in motosekcija, ki je prav agilna in je privedla spomladi izlet v Avstrijo. Članov šteje SK Ptuj danes že nad 400. Njegova zasluga je, da so tudi širše mase Mariboru oddaljenjšega ljudstva spoznale sport in ga vzljubile.

Ob desetletnici je sestavljen odbor iz naslednjih gospodov: predsednik Josip Fürtner, 1. podpreds. Fran Nedog, 2. podpredsednik Fran Artenjak, 1. tajnik Jurij Pihler, 2. tajnik Adolf Selinšek, blagajnika Josip Höller in Valentin Murn, gospodar Jurij Sušter in tehnični referent Otmar Zamuda.

Pretečeni četrtek je klub priredil lahkoatletični meeting v okvirju jubileja, ki ga bo zaključil 8. septembra z nogometnimi tekmami, pri katerih bodo sodelovali Ilirija, Maribor in Rapid.

Maribor - Ilirija.

V finale za junijski pokal Ilirije sta se placirala SK Ilirija v Ljubljani in SK Maribor v Mariboru. Pokal brani mladina Ilirije, ki si ga je lani priborila v finalu z mariborskimi železničarji. Mladina Maribora letos ni na svoji popolni višini. V vsej enajstorici manjka prava vez, ki jo je dičila lani in predlani. Mladina Ilirije je vzor-moštvo juniorjev. Pod vestnim nadzorstvom trenerja g. Baara je dosegla letos izredno formo. Odločilna prednost Ilirijanov je odločnost pred golom, ki bo odločila zmago. Dobra šola za naše juniorje je težak poraz reprezentance v Ljubljani. Napad, sestavljen iz 1. moštva Mariborovega, je zakrivil s svojo neodločnostjo visok poraz. Nadejamo se, da juniorji ne bodo posnemali 1. moštva in dobro taktiko odločili finale v svojo korist. Tekma se bo odigrala prihodnje nedeljo v Ljubljani.

Na letovišču.

Ana brzojavljiva možu iz kopalnišča: »V štirih tednih se je moja teža zmanjšala za polovico. Kako dolgo naj še ostane nem?«
Mož: »Še štiri tedne!«

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodovinski roman iz starih Benetk 147

Toda notranji krog je ostal prazen; tvoril je nekakšno okroglo jamo, njene stene so bila debela, spojena drugo z drugim po dolgem, počasnem delu narave*).

Veje te cedre so se v svoji leži iztezale ter sklanjale k tlom. Filipo je prijel za eno teh vej ter se povzpel kvišku z večjo lagotnostjo, nego bi jo bil človek pričakoval od njegovih sivih las. Kmalu je došel do grčevja osrednjega debela.

Roland in Skalabrino sta mu sledila na njegovi poti.

Starec je nato odgrnil nekaj dračja in vejevja, pomešanega z bršljanom in trnjem. Pokazala se je odprtina nekega dupla. Filipo je posvetil v to duplo s svojo svetilko.

»Le pogledite,« je dejal. »Trebaja se vam je samo spustiti. Včeraj sem spravil tu noter majhno mizico, ki jo vidite tamle, obloženo z živili. Tu ostanete lahko par dni, če bi bilo potrebno. Tu doli imate par dobrih odevi, in vse, česar potrebujete. Našel sem ta prostor pred kakimi petnajstimi leti, ko sem iztkal za mladimi kosi.«

»Izborno,« je dejal Skalabrino.

Vsi trije so zlezli zopet na tla ter se napotili v hišo, kjer sta Roland in Skalabrino ostala sama, dočim je Filipo ostal na vrtu, da straži.

Roland je bil zamišljen in mračen.

»Gospod,« je dejal Skalabrino, »ali hočete, da preložim nadaljevanje svoje pripovedi do jutri?«

Roland se je zdržnil: te besede so ga siloma prestavile zopet v sedanjí položaj.

»Ne, ne,« je dejal, »le govori, dobri moj Skalabrino.«

»Torej — hotel sem vam povedati, kaj me je znalo, da sem šel v to proketo beznico pri 'Zlatem Sidru', kjer je malo manjkalo, da nisem zvrnil svoje poslednje čaše vina. Treba je vedeti, gospod, da sem šel po vašem odhodu takoj v Črno Jamo in našel tam vse v najlepšem redu. Izročil sem poglavarjem vaša povelja. Nato sem odgalopiral v Me-

*) Cedra na Dandoloovem vrtu ni morda čudovišna izjema. V marsikakem gozdu dobiš takšne znamenitosti. V KOMPIENJSKI šumi raste bukev, ki jo imenujejo šestnajst bratov. Ta ogromna bukev se sestavlja iz šestnajstih posameznih bukovih dreves, ki so pognala svoja debela drugo poleg drugega in se zdaj spajajo ter se bodo popolnoma združila, ako jim prizanese drvarjeva sekira.

stre. In tam me je čakalo bridko presenečenje.«

Zalost, ki jo je bil Roland že zapazil v Skalabrinovem glasu in v črtah njegovega obraza, se je izrazila zdaj še huje.

»Moj oče!« je vzkliknil Roland in vztrepetal od groze.

»Ne, ne, gospod, ne bojte se ničesar. Stari dož je še vedno v Mestre, pod Juaninim varstvom.«

»Torej? ...«

»Bianka, gospod!«

»Kaj je z njo?«

»Ugrabljena je!«

»Kdo jo je ugrabil? ... Ali veš?«

»Juana mi je povedala vse. Ugrabil jo je Sandrigo ...«

»To je tisti razbojnik, ki je postal tvoj sovražnik?«

»Da, gospod. In tudi vas mora strašno sovražiti; s tem da je ugrabil Bianco, je hotel gotovo zadel vas ...«

»Mene? Kako to?«

»Kaj vem? Morebiti je menil, da ljubite deklico ...«

»In zakaj bi me sovražil?«

»Ali ga niste premagali in ponižali vpricho njegovih ljudi?«

Roland se je zamislil:

»Torej je ta človek, hoteč me raniti, segel po Bianki in prizanesel mojemu očetu? ...«

»Mislil je, da bo rana tako bolj globoka.«

»Pa Juana?«

»Juana, gospod? Ah, revica uboga. Kar vam bom zdajle povedal, vas bo gotovo presenetilo; in vendar je čista resnica. Juana ljubi Sandrigo.«

Rolanda je streslo.

»Ona ljubi tega človeka že dolgo; vedno je upala postati njegova žena, a kljub temu je branila Bianco in se borila zanjo kakor levinja. Zaradi tega dogodka sem prišel v Benetke. Hotel sem govoriti s Sandrigom. Hotel sem ga rešiti, in bi našel v njem vsaj iskrico človeškega čuvstva, ki bi jo mogel vzbuditi.«

»To, kar se mora goditi v Juaninem srcu, je zares strašno,« je zamrmral Roland.

»Toda, to še ni vse, gospod. Ko sem ušel iz kleti pri 'Zlatem Sidru', kakor sem vam povedal, sem imel samo še eno misel: najti vas. V nadi, da ste se vrnili, sem naslednje dni iztkal po vseh krajih, kjer sva imela svoje običajne sestanke. Šel sem skozi Mestre, kjer sem zopet videl Juano in vašega očeta. Naposled sem došel v Črno Jamo, kjer sem našel vse v neredu; in kar je najbolj nerodno — Bemba ni bilo več nikjer.«

»To vem. Kaj dalje? ...«

»To je vse, gospod. Ko vas nisem našel ni kjer, sem se vrnil v Benetke, počakal noči in jo mahnil v pristanišče. Pred hišo je stal človek, ki sem ga imel za beriča. To videvši, sem planil po stopnicah. Ostalo ste videli sami ...«

Skalabrino je mrko umolknil.

Srce tega orjaka se je rodilo tisti dan, ko se je naselila v njem globoka, spoštljiva in občudujoča ljubezen do Rolanda.

Tisti dan je vstala v tej mračni duši zarja svetlobe.

Nato jo je navdal jasen dan, ob nepričakovanem razodetju:

Imel je hčer!

Živo bitje, iz njega porojeno — nekaj kakor kos njegovega srca ...

Odslej je Skalabrino ljubil in seveda tudi trpel.

Očeval je z navdušenjem, z vso silo svoje grobe narave. Vse, kar je bilo v njem živih moči, ljubezen, nakopičena že dolga leta — vse to se je zbralo okrog glave oboževanega otroka.

Ko je zagledal Bianco, je spoznal, kakšne ekstaze občudovanja je zmožna prava ljubezen.

Bianka je bila lahko še tako grda, on bi jo bil vseeno občudoval. Toda lepa Bianca, pravcat biser lepote, vredna da bi služila kot model za eno tistih prekrasnih madon, ki so nam jih zapustili umetniki one dobe, mu je vdahnila nekakšno zamisljeno strmenje. Kakor v snu se mu je dozdevalo, da mora poplačati to neizmerno radost s kako veliko žrtvijo, in se je pripravljaj na to žrtev, ne da bi natanko vedel, v čem bo obstojala.

Da je bila Bianca ugrabljena, da jo je ugrabil ravno Sandrigo, in da mu je ta Sandrigo brutalno priznal svojo strast do deklice, to je bila katastrofa, ki ga je udarila po čelu kakor kij in mu niti ni pustila toliko moči, da bi bil mogel misliti, kako preprečiti njene strašne posledice.

V tem stanju duha mu je Roland postal nekaj Bog, ki ga je imel oteži.

Z mirno potrpežljivostjo je gledal njegovo početje; toda pod površino te potrpežljivosti je zorel obup.

Roland se je včasih od strani ozrl po njem, zasledujoč njegovo misel korak za korakom.

In ti pogledi, ki sta jih menjavala, so jima pač gotovo zadoščali, da sta se razumela, kajti Roland je nenadoma obstal pred orjakom rekoč:

»Pomiri se; preden ukreneva kaj drugega, morava rešiti njo. Prosim te samo za en dan odloga, da se ugotovim, da je moj oče na varnem.«

»Spremim vas, gospod,« je dejal Skalabrino z drhtečim glasom.

»Na pot tedaj!«

Mali oglasi, ki služijo posredovanju in oglasnim namene občinstva: vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek 10 p.

Mali oglasi

Zenitno, dopisovanje in oglasni trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek 10 p.

Lepo nagrado

plačam dotičnemu, kateri mi takoj ali do 1. septembra preskrbi eno ali dvosobno stanovanje s kuhinjo. (I. ali II. okraj mesta ima prednost). Zalokar, Smoletova ul. 8 L. 1992

Sandale vseh velikosti,

šivane kakor tudi damske, moderne sandale najboljše kupite ali naročite po meri v Mehanični delavnici čevljev in sandalov, Vrtna ul. 8, Maribor.

Sobo- in črkoslikanje

izvršuje po ceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2231

Prodajam

malo, novozidano hišico z vrtom pri Konjicah za Din 23.000. Nadalje posestvo, na katerem se lahko redita dve kravi in še več, vse v ravnini za Din 300.000. Več se poizve v gostilni Sutter, Konjice ob četrtkih in nedeljah od 10.—12. ure. 1985

Ruski koncert

balalajka s petjem v zboru in solo petjem. Poje bivša dvorska pevka carske opere v Petrogradu g. Papčinsky. Koncert se vrši vsak dan in ob vsakem vremenu od 17. do 23. ure v kavarni »Park«. 1998

Učenko za šivanje belega perila,

ki dobi vzdrževalnino se takoj sprejme. Naslov pove uprava »Večernika«. 1934

Zamenjam proti mlajšemu konju,

kobilo, ki bi bila primerna k našemu drugemu konju. Naslov v upravi »Večernika«. 1973

Lepo opremljeno sobo

v bližini parka oddam v najem. Naslov v upravi lista. 1996

Uradniki in trgovski nameščenci

dobé dobro, okusno in krepko domačo hrano kot abonenti. Pijača ni obvezna! Lep, senčnat vrt z novo preurejeno restavracijo. Pridite in prepričajte se! — Vabi vas: Marko Radilovič, gostilna »Maribor«, Grajski trg št. 1. 1993

Učenca za brivsko obrt

iz mesta sprejme takoj brivnica Fr. Novak. 1997

Čitaj in povej sosedu!

Pri »Brzopodplati«, Maribor, Tattenbachovi ulici 14, se kemično čisti in strojno barva čevlje in vse usnjate predmete. Barve na izbiro z različnimi kombinacijami.

Sprejemem

eno ali dve gospodični na stanovanje in hrano. Vrbanova ul. 6 I, vrata 3

Dober nakup

zviša Vaš promet, zato obiščite

LIPSKI JESENSKI

VELESEJM 1929

splošni, tehnični, slavnostni velesejm 25.—31. VIII.
tekstilni velesejm 25.—28. VIII.
velesejm športnih predmetov 25.—29. VIII.

Vsa pojasnila se dobe pri častnih zastopnikih

za Mariborsko oblast: Dr. Leo Scheichenbauer, kem. laboratorij, Maribor, Trg Svobode 3. Tel. 103

za Ljubljansko oblast: Stegu, Ljubljana, Gledališka ulica 8, telefon 2925 1878

»JDEAL«

Tel. 480 Tel. 480

Parna pralnica in kem. čistilnica

Centrala: Frankopanova 9
Podružnica: Vetrinjska 7
Pride in dostavi se na dom

Spominjajte se CDM!

TRENCH COAT

za
dame in gospode
IDEALNO OBLACILO
za
zimo in leto!

LORNIK
KOROŠKA 9.

